

Wisseling der sjerpen

STEFAN DEVIKERE

Nu de gemeentelijke bestuursperiode halfweg is, komen er in veel gemeenten nieuwe burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsvoorzitters aan het roer. Dit is het gevolg van afspraken die de verkozenen na de gemeenteraadsverkiezingen maakten. *Lokaal* legt uit hoe dit op een goede manier gebeurt. **MARIAN VERBEEK**

‘Het is niet prettig nu te moeten weggaan, maar het stond zo in de voordrachtakte,’ zegt Jos De Smedt, de gemeenteraadsvoorzitter van Kapelle-op-den-Bos. Hij zal de gemeenteraad in december voor de laatste keer voorzitten. ‘In januari geef ik de fakkel door aan een partijgenoot. Hij is nu nog schepen maar maakt op zijn beurt plaats in het college voor een gemeenteraadslid van de coalitiepartner.’

Pas sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 kunnen verkozenen afspraken om mandaten over meerdere personen te verdelen, formeel vastleggen en uitvoeren. In het verleden kwamen zulke afspraken ook al voor bij coalitiebesprekingen, maar toen kon je de uitvoering ervan niet afdwingen. Dat leverde dikwijls problemen op. Het hing af van de goodwill van de mandataris die zelf ontslag moest nemen zodat de andere persoon het mandaat kon overnemen. Niemand kon hem of haar daartoe dwingen. Nam de mandataris

geen ontslag, dan had de opvolger geen enkel verweer. Ondanks alle mondelinge en zelfs schriftelijke afspraken kon hij enkel met lede ogen toekijken en vaststellen

dat de zetelende mandataris bleef zitten. Ook in Kapelle-op-den-Bos en zo vele andere gemeenten gebeurde dit regelmatig in de jaren tachtig.

Om deze problemen op te lossen werd in het Gemeentedecreet een ander systeem uitgewerkt. Het laat toe op de voordrachtakten voor de burgemeester, de schepenen en de voorzitter van de gemeenteraad een

einddatum van het mandaat te vermelden en eventueel ook een opvolger aan te duiden. Zo verdelen coalitiepartners de mandaten onder meerdere partijen. Levert de ene partij de eerste drie jaar de burgemeester, dan mag de andere de eerste schepenen en de OCMW-voorzitter aanduiden. Halverwege wisselen de mandatarissen van plaats. De eerste schepenen volgt de burgemeester op en de burgemeester gaat naar het college of blijft enkel gemeenteraadslid.

Pas sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 kunnen verkozenen afspraken om mandaten over meerdere personen te verdelen, formeel vastleggen en uitvoeren.

‘De wissels verlopen in Diksmuide zeer vlot, we hebben dat goed voorbereid. De huidige gemeenteraadsvoorzitter en een raadslid nemen op 1 januari een schepenenmandaat op en de fractievoorzitster van de CD&V gaat de gemeenteraad voorzitten. De nieuwkomers lopen nu al warm. Zo gebeurde de opmaak van het budget van 2010 in samenspraak tussen de huidige en de

Voorzitters zijn geen uitvoerende mandatarissen en hun mandaat eindigt definitief op de einddatum op de voordrachtakte. Het continuïteitsprincipe geldt niet voor hen.

nieuwe schepenen,' zegt gemeentesecretaris Marie Herman.

Jos Claessens, nu nog eerste schepen in Bocholt en vanaf 1 januari 2011 burgemeester, is tevreden dat het Gemeentedecreet voordrachtakten met opvolgers mogelijk maakte. 'Omdat een meerderheid van de raadsleden de voordrachtakte mét opvolger ondertekende, krijgen de afspraken meteen ook meer rechtsgeldigheid. Het is allemaal duidelijk en we hoeven hier niet meer over te discussiëren, want het ligt vast.' Het is een wissel die wel in meer gemeenten voorkomt: de burgemeester en de eerste schepen die van sjerp wisselen.

Als er een opvolger is vermeld, moet er op de voordrachtakte in principe ook een datum staan. De opvolger moet immers weten waar hij of zij aan toe is. Een aanvulling op het Gemeentedecreet die op 1 juli 2009 in werking trad, verduidelijkt deze regel. Er bestaan immers enkele voordrachten waarop geen datum stond maar wel een opvolger. Dat kan dus niet meer. Een voordracht met einddatum van het mandaat maar zonder naam van een opvolger kan wel.

Door de wijzigingen aan het Gemeentedecreet is het nu ook mogelijk om in de voordrachtakte af te spreken dat de opvolger van de schepen ook zijn plaats in de rang overneemt.

Mandaat eindigt van rechtswege

Wie op de voordrachtakte is voorgedragen tot een bepaalde datum, bijvoorbeeld 31 december 2009, werkt op die dag zijn laatste dag als burgemeester, schepen of voorzitter van de gemeenteraad. Een ontslagbrief indienen is niet nodig. Er komt in ieder geval een einde aan het mandaat doordat de einddatum bereikt is. Als de opvolger het mandaat niet meer wil of kan opnemen, mag de uittreedende mandataris niet blijven zitten. Als er geen opvolger is, is er een vacature en dus is een nieuwe voordracht noodzakelijk. Maar de gemeenteraadsleden mogen de uittreedende mandataris natuurlijk wel opnieuw voordragen. De uittreedende schepen die opnieuw wordt voorgedragen, legt ook weer de eed af.

De opvolger verschijnt ten tonele

Als uw naam als opvolger op de voordrachtakte staat, dan komt u aan zet op

de afgesproken datum. Ook dat gaat van rechtswege in. De raadsleden kunnen niet meer op de afspraken terugkomen. Wat drie jaar geleden werd afgesproken, moet worden uitgevoerd. Ook als de opvolger ondertussen niet meer in de fractie zit en als onafhankelijk raadslid zetelt. Het Gemeentedecreet kent geen enkele regel om iets te veranderen aan de gemaakte afspraken. De enige die kan beslissen om het mandaat niet op te nemen is de opvolger zelf. Wanneer de voorgedragen op-

Het Gemeentedecreet kent geen enkele regel om iets te veranderen aan de gemaakte afspraken. De enige die kan beslissen het mandaat niet op te nemen is de opvolger zelf.

volger beslist om het mandaat niet op te nemen, dan is er een vacature en moeten de raadsleden een nieuwe voordrachtakte indienen.

Eedaflegging voor 1 januari

De schepen die op 1 januari aan de slag gaat, moet uiteraard eerst wel de eed als schepen afleggen. Aangezien gemeenteraden gewoonlijk niet samenkomen op de eerste dag van het jaar, kan de opvolger eventueel op voorhand de eed afleggen. Vergelijk het met de kandidaat-burgemeester die in de loop van december de eed aflegt in handen van de gouverneur om op 1 januari daadwerkelijk de sjerp om te gorden. Uiteraard kunnen de opvolgers ook pas in de eerste gemeenteraadszitting van het nieuwe jaar de eed afleggen. De uittreedende schepenen blijven hun mandaat dan uitoefenen tot wanneer de opvolger de eed aflegde. Dit is het continuïteitsprincipe. 'Op de gemeenteraadsvergadering van 21 december leggen onze twee nieuwe schepenen de eed af. Uiteraard nemen zij het mandaat maar op vanaf januari,' zegt gemeentesecretaris Marie Herman. 'In Diksmuide vinden we het belangrijk dat de afgesproken data op de voordrachten worden gerespecteerd. Bovendien is het veel gemakkelijker voor de wedde- en de pensioenberekeningen als we met volledige maanden kunnen rekenen.'

Opmerkelijk is dat het continuïteitsprincipe niet geldt voor de voorzitter die aan het einde van zijn periode als voorzitter is gekomen. Voorzitters zijn geen uitvoe-

rende mandatarissen en hun mandaat eindigt definitief bij het bereiken van de einddatum op de voordrachtakte. In afwachting van een nieuwe voorzitter zal het raadslid met de meeste anciënniteit het voorzitterschap waarnemen. Is er op de voordrachtakte wel een opvolger van de voorzitter vermeld, dan kan die meteen op 1 januari aan de slag, de nieuwe voorzitter moet immers geen eed meer afleggen. In 2010 is Jos De Smedt weer een gewoon gemeenteraadslid. 'Eerlijk gezegd, ik heb

dit al eerder meegemaakt toen ik in de tweede helft van een legislatuur OCMW-voorzitter werd. Met eenzelfde ervaring als nu. Het is te kort. Net op het moment dat je de vruchten van al het werk van de voorbije jaren kunt plukken, moet je een stap opzij zetten. Waarom ik dan toch weer heb toegezegd? Een coalitieakkoord afsluiten gebeurt meestal onder tijdsdruk en met de wil om erbij te zijn, met als inzet zoveel mogelijk mandaten en interessante bevoegdheden. Zodra daarover een akkoord bereikt is, wordt binnen iedere fractie gekeken naar wie welke rechten (stemmen!) heeft en ook wie wat aankan (inhoudelijk, qua ervaring). En zo werd ik in het holst van de verkiezingsnacht voor een voldongen feit gesteld: drie jaar voorzitter gemeenteraad, te nemen of te laten. Ik zou het liever anders zien.'

De eerste schepen van Bocholt legt uit waarom zij niet halverwege maar na vier jaar wisselen: 'We hebben een visie op lange termijn, twaalf jaar, in ons bestuursakkoord opgenomen en daarom willen we de mandatarissen voldoende tijd geven om de basis te leggen,' zegt Jos Claessens. 'Het raadslid dat schepen wordt is nu al sterk betrokken bij het werk van de schepen. Omgekeerd zal de uittreedende schepen de nieuwe schepen later met raad en daad blijven bijstaan. Zo ontstaat er geen vacuüm. Het is een goede cohabitation!'

Marian Verbeek is VVSG-stafmedewerker gemeentelijke werking en organisatie